

LEVÉLSZEKRÉNY.

KÉRDÉSEK.

(43.) Minthogy a jelenleg széltében használt *szénvasalók* parázsa csak csekély légvonattal éghet, az égésnek túlyomó mennyiségű termékeként *szénoxid* fejlődik. Nem kellene-e tehát a közönséget figyelmeztetni, hogy a szénvasalók használatától tartózkodjék? DOMANICZKY ISTVÁN.

(44.) Miben leli magyarázatát ama jelenség, hogy zivatar alkalmával villámlás után mindig erősebb a zápor? L. K.

(45.) Milyen eszközzel legcélszerűbb a járvány orbáncz és a lépfene ellen való védőoltást végrehajtani, és kinél kapható olyan eszköz? B. A.

(46.) Az ide mellékelt sajtáságos rovar-gubó (vagy mi?), a cséplőgép lokomobiljának vaslemez boritéka alatt, félig rohadt, félig szenesült fenyőfa-deszka rétegében találtatott, és pedig igen nagy számban.

A körülmény a következő: a mult évi cséplés befejezése után, a cséplőgép az udvaron álló terebélyes tölgy alatt helyzetetett el, melyhez azonban közel szép ákácok vannak. A lokomobil most javítás alá került, s a kazánt fedő faburkolat, mely vaslemezzel lehetőleg el volt zárva, eltávolítottván, az ide mellékelt ákácza-felvélebe burkolt rovar-gubót találtam.

Mivel pedig nem tudom, hogy miképen vihette az anya-rovar a friss ákácz-leveleket a vaslemez mögé, s azt sem tudom, hogy miféle állat lehet ez a sajtáságos rovar: bátorodom ez iránt felvilágosítást kérni. B. G. főgymn. hittanár.

(47.) Kemece községe jún. hó 6-ikán reggeli 5 órától 7 óráig nagyszerű égi tünetnyeknek volt szemtanúja. A keleti szemhatár felett mintegy 45 foknyi magasságban a Naptól jobbra és balra, azonban kissé alantabb, két melléknapp állott, melyek úgy néztek ki, mint a vízben tükröző Nap, azon különbséggel, hogy egyiknek északi, s másiknak déli szélén a szívarványszínek gyönyörűn mutatkoztak, még pedig egyszer egyik, mászor másik melléknapon erősebben. A melléknapokról észak- és dél felé hosszú V. alakú fehér sáv vonult kifelé, s ezek után hosszukás báránnyelűk voltak hamvasszürke színezettel szemlélhetők. A napok felett egy szívarványszínű napudvarnak ívrése volt látható, s miután ez, és a melléknapok is egészen elenyésztek, a Napot még 11 óra tájban is egy kisebb, sötétes színű napudvar környezte, még pedig pusztá szemmel is tisztán kivehetőleg.

A szomszéd községekben, tudomásom szerint, e nagyszerű tünemény nem volt látható. VITÉZ MIHÁLY, ref. lelkész.

(48.) A kolera ellen mint hathatós eszközt a következőt ajánlotta egy úr: Pörköljünk meg egy marék rozsot, törjük össze és oldjuk fel $\frac{1}{2}$ meszely finom borseszemben; adjunk bele egy mogoró nagyságú kámfort (törve), hagyjuk ez oldatot 24 óráig állni, azután be lehet venni gyermekeknek egy kávékanállal, felnőtteknek pedig egy kis pohárával (kupiczával) naponként egyszer, reggel. — Az illető úr azt állítja, hogy a ki ezt 1873-ban bevette, nem kapta meg a kolerát.

Mikép vélekedjünk erről? Állítólag ez eltávolítja az emberből a gilisztákat s azért hasznos, mert nagyobb részint olyan emberek kapják meg a kolerát, a kiknek sok a gilisztájuk. Igaz ez? G. N.

(49.) Egyik sertésem a füle táján megsérült; a sebet a nyáj gondviselője csak akkor vette észre, mikor már apró férgek lepték el; jelentésére, kékkő- és karbolsavoldattal befecskendeztettem. Minthogy ez a kezelés sikertelen volt, egyik béresem ajánlatára — daczára ellenzésemnek — az úgynevezett »ráolvasás«-hoz folyamodtak. Ezt az illető egyénnek, ki a gyógyítás e módjával foglalkozik egy napon megizelve, este holdvilágnál a szükséges mondókáját megtette, és két nap mulva a férgek minden mesterséges hozzájárulás nélkül hihullottak és a seb behegedt. Rövid idő mulva ugyanilyen eset adta elő magát szomszédom nyájában; nekem esetét elbeszélve, én tréfásan az említett »ráolvasás«-t ajánlottam, a mit ő megtévé, sikere is volt. Megjegyzem, hogy szomszédom semmiféle gyógyszert nem használt. — Bátorodom tehát kérdezni, csupán a véletlen közreműködése-e az, vagy pedig más valami rejlik a dologban? S. H.

(50.) Egy kvarczkristály került kezembe, melynek egyik lapján, a kristály belsejében, üreg, és ebben egy *mozgó lég-gömböcske* látható, mely a kristály helyzete szerint mindig az üreg legmagasabb pontját igyekszik elfoglalni.

A kristály Allaga Ottó helybeli ügyvéd úr tulajdona, ki azt, ha a tárgy érdeke megkíváná, kész a Társulatnak átengedni. Véleményem szerint az üreg vízzel, és részben levegővel van telve. Megállhat-e ez a magyarázat? Gyakori-e az ilyen tünemény? SCH. S.

FELELETEK.

(19.) A gombáknak a gyűjteményekben való eltartásáért illetőleg számos s különféle módszert ajánlottak; ezeket három főcsoportban sorolhatjuk.

1. A gombák természetének egészben való eltartása a legnehezebb feladatok egyike, s eddigelé kétféle módszert különböztetnek meg és pedig a) a szárazon, b) a folyadékban való eltartást.

a) A szárazon való eltartásra Luedersdorff* a faggyut választja. »A gombákat mindenekelőtt jól meg kell tisztítani, s azután itatós papírba való burkolás és egészen fehér, iszapolt homok vagy szitált fehér burgonya-keményítő és porrá tört üvegnek a hímiumlemezek közé való beszórása által a felesleges nedvességtől megszabadítani; az esetleges nyálkás bevonatot késsel kell óvatosan eltávolítani, s végre a kalap és a tönk vastag tömött »bőrét« lehetőleg sűrűn s meglehetősen mélyen meg kell szurkálni. Ezután szükséges mennyiségű bárány- vagy kecskefaggyút olvasztunk fel s melegítünk meg annyira, hogy kezünk a hőmérsékletét még elbirja s oly tágas edénybe öntjük, hogy a gomba beleférjen. Ha a faggyú a gombát teljesen átitta, kivesszük, s a felesleges faggyú lecsorgatása végett úgy állítjuk fel, hogy a kalap vízszintesen s a tönk lefelé álljon, azután a gombát a természetes helyzetbe hozzuk; a mi sikerül is, ha elég gyorsan járunk el.«

Másik módszer szerint** a megtisztított s különösen állati megtámadóitól megszabadított kisebb, kevésbé vastag s húsos gombákat a homokban szárítjuk meg. Finomszemű de nem porfinomságú, meleg de nem forró homokot öntünk a gomba nagyságának megfelelő edénybe oly mennyiségben, hogy fenekét elfedje. Azután erre a gombát kalapjával lefelé állítjuk úgy, hogy a tönk s a lemezek felfelé nézzenek, most lassan s óvatosan annyit öntünk a homokból az edénybe, hogy a gomba be legyen fedve. 1—2 nap, vagy a gomba nagyságának megfelelő hosszabb idő múltán a homokot leöntjük. Ha nem eléggé száraz a gomba, még egyszer ismétljük a szárítást. A gombára tapadt homokot ecsettel szedjük le. A lankadt tönkbe vékony fadarabkát tolunk s a gomba készen van az eltartásra.

Számos faj (Polyporus, Thelephora-faj) meleg helyen való egyszerű szárítás után is eltartható.

* J. v. Krombholz, Naturgetreue Abbildungen u. Beschreibungen der essbaren, schädlichen u. verdächtigen Schwämme. Prag 1831. 30 l. — Luedersdorff, Ueber das Austrocknen der Pflanzen und Aufbewahren der Pilze. Berlin 1827.

** Eger, Naturaliensammler. 77. l.

b) A folyadékban való eltartás módja többféle lehet.

E célra ajánlja Bayle-Bazelle és Withering* a rézvitriolnak desztillált vízben való oldatát s ennek alkohollal való elegyét; 9 grm. ólomcukornak $4\frac{1}{2}$ megszely desztillált vagy esővízben való oldatát s ennek $32\frac{1}{2}$ megszely esővíz s 4 megszely alkohollal való elegyét. Megjegyzendő azonban, hogy egy edény csak egyféle gombákat tartalmazhat s hogy az edénynek légmentesen kell elzárva lenni. Krombholz maga I rész konyhasónak 4 rész vízben való oldatát ajánlja, Banning** 70 grm. konyhasó s 80 grm. tört timsónak I liter vízben való oldatát tartja alkalmasnak, melyben a gombák vesztenek ugyan valamit nagyságukból, de különben jól maradnak meg.

Egyesek a Wickersheimer-féle folyadékot ajánlották, mely különböző sók oldatából, glicerinből s methylalkoholból áll. Prantl*** azonban ezt nem ajánlja még az áztatás után való száraz eltartásra sem, mert nem csak a lemezek, de a kalapok is nagy mértékben elalaktalanodnak benne. A Term. tud. Közl. ez idei évfolyam 189. lapján ismertett Engelenke-féle folyadékban való eltartás eredményéről eddig tapasztalatokat még nem közöltek.

Említik még egyesek a borszesz, chrómsav, karból és szalicilsavban való eltartást is, de ezek teljesen észintelenítik s elalaktalanítják a gombákat.

Legújabbán a M. tud. Akadémia »Math. és Term. tud. Értesítője«-ben† Kalchbrenner Károly, érdemes mycológus jelentette be a prioritás megőrzése végett, hogy Br. F. Müller a Melbourne-i múzeum igazgatója a »methylizált alkoholban« olyan szert fedezett fel, melynek segédelmével gombákat és más növényeket úgy el lehet tartani, hogy eleven színüket megtartják.

2. Lehet úgy is eljárni, hogy a gombákat nem egészben tartjuk el, hanem csak metszetekben.†† Mindenek előtt darabokra szelt zselatint 5 rész forró vízben oldunk fel s ezzel lehető vastagon erős írópapírlapokat kennünk be. A készítmények előállításánál a papirost a be nem kent

* Krombholz i. m. 30. l.

** Banning, Mary. E. Preservative for Fungi. (Bull. Torrey Bot. Club. Vol. IX. 1882. 12. sz. 153. l.) Bot. Cblatt (XIII. 6. sz.)

*** Bot. Cblatt 1880. 26. l.

† II. köt. 98. lap.

†† Herpell G., Das Präpariren u. Einlegen der Hutpilze für das Herbarium. (Verhandl. d. naturw. Ver. d. preuss. Rheinl. u. Westf. Jahrg. XXXVII. 1880.) A Bot. Cblatt (I. E. 41. száma) u.

oldalon megnedvesítjük s a szinte megnedvesített tábla teszszük. Azután az eltartandó gombából a szükséges metszeteket készítjük el, és pedig egy függőlegest az egész gomba közepén, a felezett kalap és tönk kifelé eső részét lehetőleg kevés »hússal«. E metszeteket azután alsó felületükkel a zselatinos papírra teszszük, s azután fehér itatóspapír közé s körülbelül 25 kgr.-nyi súlylyal lepreseljük. 24—48 vagy több óra eltelte után 2—4 napig rendszeren átrakjuk; ezután a gombák szárazak. A készítményeket a papírlapokból kivágjuk s arab mézgával felragasztjuk.

Ez a módszer lényegében véve a K l o t z s c h-féle* eljárás; ő ajánlotta ugyanis az igen húsos gombák belső részeinek kivágását s a kalapon s tönkön tett metszetek készítését, melyeket azután bármely módon száríthatunk s azután papírra ragasztunk. A metszetek készítésénél azonban ügyelni kell, hogy a metszetekbe belekerüljenek a kalapon esetlegesen előforduló pikkelyek, a tönk gyűrűje valamint a lemezek fekvése, a tönkhöz való csatlakozása stb., mert ezek a gombatermésnek lényeges s a meghatározásnál nélkülözhetetlen részei.

Egyes keményebb s tömött húsú gombáknál az eljárás igen egyszerű. Ugyanis a gombákat egészben melegen megszáritjuk és azután, vagy pedig friss állapotban szeljük fel, s a metszeteket, a szeleteket szárítjuk meg. Előbbi esetben a metszetek készítésénél vigyázatosnak kell lenni, mert szárazon sok gomba törékeny, utóbbi esetben a metszetek szárításánál kell vigyázni, hogy összevissza ne zsugorodjanak.

3. A gombák kikészítésének egyik újabb módja az, hogy a gombák mellett a spórákat is kikészítjük s elteszszük. Ilyenek készítésénél H e r p e l l** következőleg jár el: Mindjárt a begyűjtés után a gombák kalapját alsó részükkel a papírra teszszük s pedig a színes spórájukat fehér, a fehér (ú. n. »színtelen«) spórájukat kék, enyvezett, vagy egyszerű kék angol itatóspapírra. E papírlapok tovább nem készíttetnek ki s a kihullott spórák rögzítése csak utólagosan történik.

Az írópapírra s a kék enyvezett papírra hullott spórák rögzíthetők olyan oldattal, melyben 2 rész mastix, 1 r. szandarak, 2 r. kanadabalsam, s 30 r. 95% borszesz van. E lakkból csekély mennyiséget lapos tányérra öntünk s a spórával fedett lapokat úgy teszszük-rá, hogy a spórák felső része meg ne nedvedsék.

A lakk áthatja a papírost s a különböző

* A. C. J. Corda, Anleitung zum Studium der Mycologie, XIII. lap.

** Herpell G., Sammlung präparirter Hutpilze. Lfg. 9. 1881. (Bot. Ctblatt VI. k. 10. sz.)

fajoknál különböző idő alatt a spórákat is, melyek ezáltal a papírra ragasztódnak.

A kék itatóspapírra hullott spórákat hasonló módon de zselatin-oldattal rögzítjük, melyhez esetleg kevés alkoholt is teszszük, hogy a folyadék a spórákat könnyebben hassa át. Az oldat zselatin-és víz-mennyiségét az egyes fajok szerint változtatni kell s a kettő közti viszonyt csak a tapasztalás szabhatja meg. H e r p e l l az *Agaricus sejunctus*, *A. cyathiformis*-nál 1 r. zselatinra 800 r. vizet, a *Lactarius*-nál és *Russula* fajoknál 1 r. zselatinra 150 r. vizet és 150 r. alkoholt vesz. Az *Ag. velutipes* spórait úgy rögzítette, hogy azokat 1 r. zselatin s 100 r. viznek oldatával megnedvesített kék itatóspapírra hullatta.

Mások a spórákat oly papírra hullatják, melynek alsó lapját előbb étheres masztix-oldattal kennik be; erre a spórák azután gyorsan felragadnak. Természetes, hogy ez esetben is fehér spórákra színes, színesekre fehér papírt használnak.

Ezek az ismertebb s legtöbb gyakorlati értékű módszerek.

Mindazon esetekben, mikor szárazon teszszük el a gombát, tanácsos, sőt szükséges azokat a rovarok ellen való védekezés céljából, vagy lakkal, vagy pedig mézgs anyaggal bevonni. Ilyen anyagokként ajánlják a szegfűolajat, terpentínolajat, kámfor-oldatot, arzenessavat és higanychlorid-oldatot.* A higanychlorid-oldatot gyengére kell készíteni s körülbelül 10 grm. veendő egy pintre, lehetőleg kozmás alkoholra, mert a kozmás olajok, ügylátszik, a gombákat megtámadó rovarokra ép oly hatással vannak, mint a higany-chlorid.

A mennyire fáradságos azonban az ily gomba-gyűjtemények összeállítására, annyira nem jár az mindig a kellő eredménnyel.

Legjobb az a módszer, hogy úgy a gombákat mint azok egyes részeit, spórait stb. még teljesen friss s ép állapotban pontosan s híven rajzoljuk és festjük le. Sokat érnek a friss s ép gombák után készült viasz- vagy gipsz-utánzatok is; pontos rajz- vagy viasz-utánzat még a meghatározásoknál is kellően használható. DR. D. S.

(36.) Az óra számlapján a mutatók $\frac{6}{11}$ ($2n+1$) órákor állanak egymással szemben. Eme kifejezésben n minden egész számot jelenthet 1-től 11-ig bezárólag. Ha pl. $n=1$, úgy $\frac{18}{11}$ órákor, vagyis $1^{\circ} 38' 10''$ körül, ha pedig $n=11$, úgy $12^{\circ} 32' 43''$ körül következik be a szembenállás. Ezek száma nem 12, a miként R. Gy. úr véli, hanem csak 11, minthogy az 5. és 6. óra közti szembenállás egybeesik a 6. és 7. óra közöttivel.

(36.) A kérdés megoldása a legegyszerűbb elemi matematikai művelet egyikével

* C. J. Corda. i. m. XIII. 1.

történik. Minthogy az egyik mutató 12-szer olyan gyorsan mozog, mint a másik, következik, hogy a két út viszonya ez lesz: $x_1 = 12x$; $x_1 - x = 60$ perc. A két egyenletet egybevonva: $12x - x = 60$ p.

$$\text{vagyis } x = \frac{60}{11} = 5:45 \text{ perc}$$

Ez azon idő, melynek elmulta után újból és újból szemben lesz egymással a két mutató; vagyis

1.	6 óra	0:00	perc	czkor
2.	7 »	5:45	»	»
3.	8 »	10:90	»	»
4.	9 »	16:35	»	»
5.	10 »	21:80	»	»
6.	11 »	27:25	»	»
7.	12 »	32:70	»	»
8.	1 »	38:15	»	»
9.	2 »	43:60	»	»
10.	3 »	49:05	»	»
11.	4 »	54:50	»	»
12.	5 »	59:95	»	»

Amint látszik a 12-ik eset azonos az 1-sővel és így összesen nem 12 eset van, mint a kérdésben foglaltatik, hanem csak 11. Ép így oldható meg a kérdés azon része is, hogy milyen időkben fedi egymást a két mutató, csakohgy a kiindulás ez esetben nem a 6 óra hanem a 12 óra.

Az idők ezek lesznek:

12 óra	0:00	perc
1 »	5:45	»
2 »	10:90	» stb.

A 12-ik eset ismét azonos az elsővel; vagyis együtt csak 11 eset van.

KUPPIS JÓZSEF, mérnök.

(36.) Jelöljük a nagy mutató által befutott s az óralap perceiben kifejezett útát x betűvel, a kis mutatónak az óra lapján tett útját pedig y betűvel, akkor x -re és y -ra mint ismeretlen mennyiségekre vonatkozólag két egyenletet állíthatunk fel. Főltéve ugyanis, hogy a nagy mutató 12-ből s a kis mutató 6-ból indult ki, a mutatóknak legközelebbi áttelless helyzeténél a nagy mutató éppen annyi percczel lesz a tizenkettesen túl, mint a kis mutató a hatoson túl; csakohgy ezalatt a nagy mutató még az egész óralapot (vagyis az összes 60 percet) is befutotta. Tehát:

$$x = y + 60 \dots \dots 1)$$

A két mutató által egy és ugyanazon időben befutott utakról azonban még azt is tudjuk, hogy a nagy mutató által befutott út mindig 12-szerese a kis mutató által befutott útnak, vagyis

$$x = 12y \dots \dots 2)$$

Az 1) és 2) számú két egyenletből x és y számára a következő értékeket kapjuk:

$$x = 65\frac{5}{11} \text{ perc, } y = 5\frac{5}{11} \text{ perc.}$$

Ugyanezt az eredményt még a következő módon is levezethetjük.

Hogy a nagy mutató, a 12-ből kiindulván, újból a kis mutató áttellessé érjen, legelőször is újból a tizenketteshez kell érnie,

hogy a hatos szám áttellessé jöjjön, vagyis legelőször 60 percnyi útát kell megtennie. Ezen idő alatt azonban a kis mutató már a hatoshoz ért, vagyis 5 percnyi útát tett, tehát a nagy mutatónak is kell még 5 percnyi útát tennie, hogy a kis mutató jelen helyzetének áttellessé jusson. De mialatt a nagy mutató ezen 5 percnyi útát megtette; a kis mutató $\frac{5}{12}$ percnyi útát tett előre; a nagy mutatónak tehát még ezen $\frac{5}{12}$ percnyi útát is meg kell tennie. De ezalatt a kis mutató ezen távolság tizenkettedrészével vagyis $\frac{5}{12^2}$ percczel újból tovább ment.

Ekkora távolságra a nagy mutatónak is előre kellvén mennie, a kis mutató ezalatt

$\frac{5}{12^3}$ percnyi útát tett, mely útát a nagy mutatónak is meg kell tennie stb.

A mutatók által befutott x és y utakat tehát a következő két végtelen sor által is kifejezhetjük:

$$x = 60 + 5 + \frac{5}{12} + \frac{5}{12^2} + \frac{5}{12^3} + \frac{5}{12^4} + \frac{5}{12^5} + \dots$$

$$y = 5 + \frac{5}{12} + \frac{5}{12^2} + \frac{5}{12^3} + \frac{5}{12^4} + \frac{5}{12^5} + \dots$$

y értéke tehát ki van fejezve egy fogyó mértani haladvány összege által, mely haladvány első tagja 5, hányadosa $\frac{1}{12}$, s utolsó tagja 0. Az összegezést végrehajtván, y értékeként $5\frac{5}{11}$ percet kapunk, míg x sorának összegezése által $65\frac{5}{11}$ percet, mely értékek megegyeznek az előbbi módon kapott értékekkel.

CSEHÉLY ADOLF, tanár.

(37.) Dr. Kosutány Tamás »Magyarország dohányjai« című munkájának ára tagoknak 1 frt. 80 kr.; bolti ára 2 frt. kapható minden könyvkereskedésben. Megrendeléseket a Társulat titkári hivatala is elfogad.

Sz. K.

(38.) Kevés nátrium bicarbonicum (szódapapor), pl. $\frac{1}{2}$ —1 kávéskanálnyi egy liter vízre, savanykás borral kellemes italt ad, s az egészségre nem ártalmas; hisz chemiai alkotására nézve ez a víz hasonlít a természetes savanyúvízhez. A citromsav hozzáadása fölösleges, mert a bor sava maga is pezsgővé teszi az italt; a sok citromsavas ital, kivált nyáron, hasmenést okozhat.

F. J.

(41.) A halott testének gyors rothadását leginkább hűvös és száraz levegő által lehet hátráltatni. A párizsi hullakamrában (Morgue) a talált ismeretlen tetemet jég-hideg levegőjű kamrába teszik, a hol heteken keresztül rothadás nélkül eláll s felismerhető marad. A bonczoló intézetekben is, így pl. az egyetemen, a holttestet jéggel hűtött fülkébe teszik el, hogy a gyors rothadást gátolják. — Megelőzhető a tetem rothadása az ú. n. »balsamozás« által is,

a melynél a test felbonczoltatván, annak véredényeibe rothadás ellenes (arzénessavas, higanychloridos stb.) folyadékokat fecskendeznek, a melylyel a test szövetei átvivődnek s a rothadástól megóvódnak. A testnek karbolos vízzel való locsolása nem hátráltatja a rothadást, azonban csökkenti a bűzt.

Ha forró nyáron nappal csukva, éjjel ellenben nyitva tartjuk az ablakot, akkor a szoba levegője jóval hűvösebb marad. (L. Természettudományi Közl. XIV. 256. l.) Ez a hűvösebb, légvonatos levegő némi-képen lassítja a rothadást, s mindenesetre csökkenti a tetem bűzét, tehát jobb, mint az éjjelre bezárt szoba, a melyet egyébként a közönség, babopából és félelemből jobban szeret.

F. J.

(43.) A *szenes vasalókban* valóban jelentékeny mennyiségű szénoxid képződik, a mely az egészségre káros. Claude Bernar szerint a párizsi vasalóknél vérben való szegénység (anaemia) tapasztalható, a mely beteges állapotot a vasalók szénoxidja okozza. Sokan meglehetősen tűrik a szenes vasaló szénoxidját; legalább nem panaszkodnak miatta; a legtöbb vasalónál azonban főfájást kap, sőt hány, kivált ha becsukott ajtó, ablakok mellett dolgozik. Ezek szerint a szenes vasaló egészségtelen és valóban legjobb volna a házból kiküszöbölni. A kik azonban — gazdasági tekintetektől — mégis használják, kerüljék a zárt szobát; szabadban, vagy nyitott ablak, ajtó mellett dolgozzanak s ne hajoljanak a parázs fölé. A szénoxid mérgező hatásáról l. bővebben Természett. Közlöny XII. 160. l. F. J.

(45.) A lépfene ellen való oltóanyag kapható: »J. B o u t r o u x, 28 rue Vauquelin, Paris«. 100 db. juhra való első oltóanyag ára 10 frank; a második oltóanyag szintén 10 frank; a hozzávaló fecskendő 25 frank. Mindezekhez járul még a csomagolásért 5 frank.

Az oltóanyaghoz mellékelve van a használati utasítás is francia nyelven. Az oltásokat legcélszerűbb kora tavasszal, vagy késő ősszel csinálni; nyáron, vagy a legcsekélyebb tisztátlan kezelés mellett az oltásból eredő veszteség nagyobb, mint a természetes anthrax által okozott elhullás. Az oltással legjobb egy ahhoz értő állatorvost megbízni.

A sertések járványos orbánca ellen Pasteur-ék még nem adnak el oltóanyagot, mert a franciaországi oltáseredmények sem egyformák még.

DR. A. Á.

(48.) Kolera idején széltebrén hosszában dicsérnek mindenféle védő s gyógyító szereket, a melyek rendszeren egészen hiábavalók, gyakran pedig egyenesen ártalmasak.

A ki valami szert használt kolera idején, ha nem kapta meg a betegséget, szentül hiszi, hogy prezervatívuma mentette meg; a ki csak egy beteget is gyógyulni lát, azt hiszi, hogy az a szer mentette meg, a melyet nála alkalmaztak; a nélkül menthetlenül elveszett volna. Ezt a hiszékenységet felhasználják a nyereség vágyó kuruzslók, s tapasztalatlan emberátok, hogy pénzért vagy ingyen, szert vagy vagy jó tanácsot osszanak. Így kerülnek azután a lapokba hirdetések, a melyek Gombos-féle gyomor-erősítőt, kolera-cseppeket stb. ajánlgatnak; így hiszik és írják, hogy a halálra vált kolera-beteg meggyógyult, mert olyan forró vízben fürösztötték, hogy bőre szinte megégett, vagy hogy egy másik meggyógyult, mert a kórházba szállító kosárból kiugrott és elfutott. Csak kevesen vannak, a kik eféle csodadolgokban nem bíznak, s szakértő ítélete alá bocsátják a mendemondát, meg a szélhámoskodást. A prezerváló szereket illetőleg mondhatjuk, hogy nem létezik gyógyszer, a mi képes volna az embert a kolera ellen biztosítani. Rendes és értelmes életmód és tisztaság a legjobb oltóanyag; minden egyéb, prezerváló szer és erősítő ital inkább ártalmas mint hasznos, mert zavarja a testnek megszokott, egészséges működését s ezáltal a kolera hajtamosítja az embert. Arra hivatkoznak rendszeren, hogy többen használták ezt vagy amazt a szert és nem kaptak kolérát. Tudunk kell azonban, hogy prezerváló szerek nélkül is aránylag csak kicsiny része a népességnek kap kolérát; száz közül egy, kettő sőt a jómódúak közül még kevesebb; igen erős járvány az, a hol 100 közül öt és több megbetegszik. E szerint semmi különös sincs abban, ha valamely szert használnak egész serege is mentve marad a kolérától; anélkül is elkerülték volna a betegséget. Eppen így, ha meggyógyul a kolerasbeteg, abban nincsen semmi csodálatos, mert hisz 100 beteg közül rendszeren meggyógyul 70—75, s az orvosoltak közül még több is. E szerint az a beteg, a ki megfutamadott, vagy a kit forró vízben fürösztöttek, minden valószínűség szerint meggyógyult volna futás és fürösztés nélkül is. Sőt az ilyen vakmerő gyógyítgatások veszedelembé ejthetik a beteget, mert kimerítik életerejét, a midőn azután szervezete nem képes a fertőző anyag romboló hatásának ellentállani. Azért a leghelyesebb a hírlapok csodakuráit semmibe se venni, s az orvosra bízni a gyógyítást, a ki a legjobban tudja megítélni azt is, szükséges-e elhajtani a gilisztákat, s mely időben és minő szerekkel tanácsos azt végrehajtani.

F. J.

Creative Commons License Deed

Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0)

Ez a [Legal Code \(Jogi változat, vagyis a teljes licenc\)](#) szövegének közérthető nyelven megfogalmazott kivonata.

[Figyelmeztetés](#)

A következőket teheted a művel:

szabadon másolhatod, terjesztheted, bemutathatod és előadhatod a művet

származékos műveket (feldolgozásokat) hozhatsz létre

kereskedelmi célra is felhasználhatod a művet

Az alábbi feltételekkel:

Nevezd meg! — A szerző vagy a jogosult által meghatározott módon fel kell tüntetned a műhöz kapcsolódó információkat (pl. a szerző nevét vagy álnévét, a Mű címét).

Így add tovább! — Ha megváltoztatod, átalakítod, feldolgozod ezt a művet, az így létrejött alkotást csak a jelenlegivel megegyező licenc alatt terjesztheted.

Az alábbiak figyelembevételével:

Engedélyezés — A szerzői jogok tulajdonosának engedélyével bármelyik fenti feltételtől [eltérhetsz](#).

Közkinccs — Where the work or any of its elements is in the [public domain](#) under applicable law, that status is in no way affected by the license.

Más jogok — A következő jogokat a licenc semmiben nem befolyásolja:

- Your fair dealing or [fair use](#) rights, or other applicable copyright exceptions and limitations;
- A szerző [személyhez fűződő](#) jogai
- Más személyeknek a művet vagy a mű használatát érintő jogai, mint például a [személyiségi jogok](#) vagy az adatvédelmi jogok.

- **Jelzés** — Bármilyen felhasználás vagy terjesztés esetén egyértelműen jelezned kell mások felé ezen mű licencfeltételeit.